LIJST DER BOEKJES DIE VOORRADIG ZIJN:

1. Drie maanden onder de sneeuw; 2. Zwarte Koo; 5. Aan de Molenbeek; 6. Een moedig meisje; 8. Het wonderlijk gezelschap; 9. De jonge vluchteling; 11. Het Kermismeisje; 12. Willem Tell; 13. Beter een lap dan een scheur; 14. Harten van Goud; 15. 't Verdronken land van Saaftinge; 17. De Zinneloozen te Gheel; 18. De hut op de Heide; 21. De Landlooper; 22. En toch feest; 23. St Niklaas in 't Veerhuis; 25. De Vriezeman aan 't Front; 26. Verdwaald en gerecht; 27. De jongens van West-Roozebeke; 30. De verdronken stad; 32. 't Weesje van Brugge; 35. Het kindje van de Zee; 36. De Roovers van de Moeren; 37. De bezembinders van Kleit; 38. De vlucht in de Koffer; 44. De Gierigaard; 46. Broederliefde; 48. Eerlijk duurt het langst; 51. Een lastig geschenk; 52. Zonder Ouders; 56. In 't Bosch van Houthulst; 57. Nog gered; 58. Uit de oude Doos; 59. Dokter Jenner en Jenny; 61. Strenge Winters; 64. De kinderen van den Zeeloods; 66. De kinderen van den Smokkelaar; 67. De Paaschklokken; 68. De Landverhuizers; 69. Leeuwtje Van Damme; 72. Een moedige Kermisjongen; 76. Het Bultje; 77. De Pastoor van Lapscheure; 78. Samen uit; 80. Goed voor kwaad; 82. Vaderlandsche Verhalen; Naastenliefde; 86. De overwintering op Nova-Zembla; 89. Hoe Sinterklaas hielp; 90. In Grooten Nood; 91. Kerstmis aan Zee; 94. Het Spook; 95. De twee Weesjes; 97. De Vlucht; 102. Reinaert de Vos; 104. Denk aan moeder!; 107. Threesje; 110. Robinson Crusoë; 112. De Rooversjongen; 113. De Deserteur; 115. Onschuldig veroordeeld; 118. De Spion van den Molen; 121. Hoog bezoek; 122. De wonderlijke Zwaan; 123. Uit bange dagen; 125. De flinke Baanwachtster; 128. De gelaarsde kat; 129. De Dochter van den Blauwer; 130. Met Vakantie; 132. Tinneke; 133. De Helden van Stekene; 134. Een onrechtvaardige gestraft; 137. Oom Tom; 142. Op 't oud kasteel; 143. De reis in de Wildernis; 144. Bij de Kabouters; 145. De Spionnen op den Toren; 146. De Jongen van Gaver; 148. De schat in de Duinen; 150. De smokkelaars van de Zee; 152. De schat in de mijn; 153. 't Graf in 't Bosch; 154. 't Berouw van den Strooper; 155. 't Kasteel Hoogdonk; 158. Van de hut naar 't Paleis; 159. Karel de Goede; 160. Na veel avonturen; 161. Gered door een Aap; 162. Jan Breydel; 163. De Slag der Gulden Sporen; 164. Van den Dood gered; 165. 't Bocheljongentje; 167. Van drie Roovers; 168. Een jonge Held; 169. Jacob van Artevelde; 171. Genoveva van Brabant; 172. Een avontuurlijke Reis; 174. Een vreeselijke avond; 175. De gevluchte slaaf; 176. In de vliegmachine; 177. Een moedige vrouw; 178. Ontsnapt; 179. Valsch beschuldigd; 180. De Zoon van den Torenwachter; 182. De reis van Columbus; 186. Jack de Cow-boy; 189. De Held van Tremeloo; 191. De Cow-boy van Port-Bell; 192. Jeanne d'Arc; 193. De wandelende Deur; 194. De avonturen van Geeraart; 195. Geeraart in Rusland; 199. De Wolf van Ghistel; 202. De Spaansche Furie; 203. De Boeteling van Veurne; 210. Het verwoeste Vlaanderen; 211. De vondeling van 't Regiment; 212. Betoonde Naastenliefde; 213. De IJslandvaarders; 214. Jongensharten; 216. Een dappere vrouw; 217. Ali-Baba en de veertig Roovers; 218. Groote Broeer; 219. De jonge verstooteling; 220. Een kerstavond op de Prarie; 221. Leo's Nieuwjaar; 222. 't Gestolen kind; 233. De Roovers gestraft; 224. De Wildeman; 225. Het dolend melkmeisje; 226. De lotgevallen van den Wildstrooper; 227. Verdreven uit zijn land; 228. Moeder gered; 229. 't Dievenhuis; 230. De Schatgravers; 231. Een slechte Kameraad; 232. Bij de zakkenrollers; 233. Kleine Oorlog; 234. De Heldendood van Anneessens; 235. De Wandelende Jood in Vlaanderen; 236. Nelly van den Mijnwerker; 237. De Geldduivel.

—— ELKE WEEK VERSCHIJNT EEN NIEUW BOEKJE. ——

Boekdrukkerij R. Bracke-Van Geert, Baesrode.

A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

Derde druk. Nr. 86. A. HANS

Hoogmoed komt voor den Val

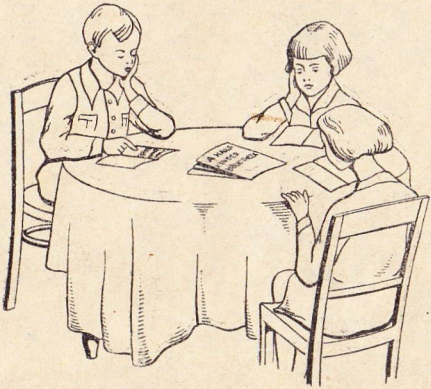

A. HANS.

Derde druk Nr. 86.

Hoogmoed komt voor den Val.

UITGAVE
A. HANS-VAN DER MEULEN
CONTICH.

HOOGMOED KOMT VOOR DEN VAL.

I.

Boukje Straatsma kwam van het dorp. Ze was op haar Zondagsch in de Friesche kleedij. Op het hoofd droeg ze een oorijzer met muts. En al noemde men nu dit sieraad een « oorijzer », het bestond toch uit twee gouden platen, die elke zijde van den schedel bedekten.

Zestig, zeventig jaar geleden moesten de West Vlamingen niet naar Friesland, dat is geheel in 't Noorden van Nederland, reizen om bij vrouwen en meisjes zulke « oorijzers » te zien.

Die droegen onze grootmoeders aan de kanten van Brugge toen ook.

Als een meisje in 't Vrije van Brugge haar Eerste Communie deed, kreeg ze gewoonlijk haar eerste oorijzer. Dit was van nikkel, zilver of goud, al naar den inhoud van vaders geldbeurs.

Vreemd is dit niet, want in West-Vlaanderen stamt een deel van het volk van de Friezen af. En de West Vlaamsche en Friesche gewesttalen hebben veel gelijke woorden.

Plots schafte men in West-Vlaanderen die oorijzers af. Een vrouw wist aan Priester Guido Gezelle te vertellen, dat zij een heele vracht van die sieraden naar juweliers te Brugge had zien vervoeren.

De jonge meisjes in Friesland dragen ze ook niet meer en kleeden zich naar de algemeene mode.

Maar Boukje Straatsma was nog in de landsdracht. Trouwens in haar dagen sprak men nog niet veel over veranderen.

Haar kleed was van goede, deugdelijke stof. En op zijde hing de beugeltasch met zilveren slot.

Boukje was de vrouw van den rijken boer Straatsma, die een half uur buiten het dorp op de hoeve Wilgenzate woonde.

Ze was nu op bezoek geweest bij een vriendin, die haar verjaardag vierde. Ze wilde echter bijtijds thuis zijn, voor het avondwerk.

Ze kwam voorbij een andere hofstede. Daar woonde de boer Feenstra.

Veel Friesche namen gaan op a uit, als : Galema Sietsma, Steenstra, Beekma, en heel wat andere. In Friesland heeft men ook zonderlinge voornamen als Sjouk, Fenna, Gemma, Femma, Wytske, Fraukje Aukje, voor meisjes ; Popko, Oene, Sjierd, Ebbe Tjaard, Onno, Seerp, Tjeerk, Bokke, Douwe, Minco voor jongen.

Vrouw Feenstra stond juist aan het hek, toen Boukje Straatsma voorbij stapte en goeden dag knikte.

Maar boerin Feenstra groette niet terug.

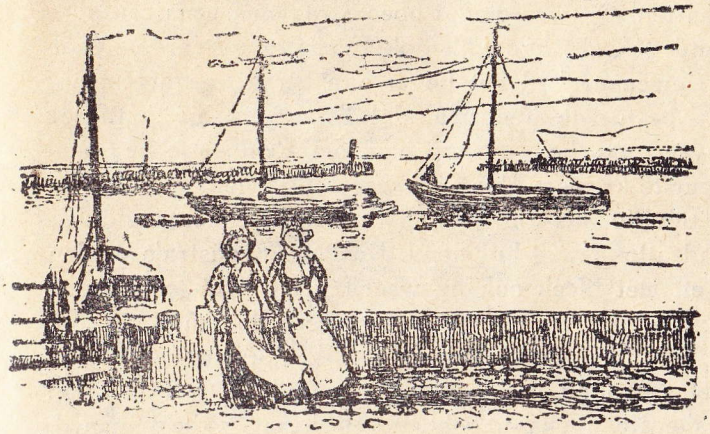

In Friesland.

— Wel zoo, moet de rijke boerin van Wilgenzat te voet van het dorp komen, vroeg ze spottend. Is de baas te gierig om zijn wagentje en paard te verslijten ? Dan zorgt mijn man beter voor mij !

Boukje Straatsma antwoordde niets, en ging verder Ze hoorde boerin Feenstra nog hoonend lachen.

Och ja, ze wist het, dat Feenstra's haar man en haar haatten. Dit was omdat boer Straatsma eens een stuk land gekocht had, dat ook Feenstra begeerde. Maar de eigenaar had het liever aan Straatsma afgestaan Nu beweerde Feenstra, dat Straatsma bij den heer kwaad van hem verteld had, om zoodoende de voor keur te krijgen. Maar dat was een leugen.

Boukje was soms verdrietig om die oneenigheid. Zij had alles graag bijgelegd. Doch de Feenstra's wilden niet. Het bleek ook nu weer.Boukje had goeden dag geknikt. En vrouw Feenstra beleedigde haar.

En omdat ze te voet van het dorp kwam ! O, als ze het gevraagd had, zou haar man haar wel met het wagentje afgehaald hebben ! Hij bezat het beste paard den snelsten looper, uit de omgeving. Maar boer Straatsma was nu druk aan 't werk op zijn land. Er zijn vrouw wilde hem daarin niet storen. 't Was aangenaam een half uurtje te wandelen.

Boukje kwam thuis. Ze verwisselde gauw haar Zondagsch gewaad voor de werkkleeren. En dan hielp ze Tjietske, de meid, bij het avondmaal.

De hoeve stond aan een vaart. In Friesland zijn er veel kanalen. Twee knechten brachten de emmers in

een bootje en voeren naar de weide, om daar de koeien te melken. Het vee bleef heel den Zomer zoo bij nacht als dag, buiten.

De bedrijvigheid op de hoeve « Wilgenzate » duurde tot het donker werd. Toen de boer van het land kwam. stond de tafel gedekt.

Na het avondmaal zaten Straatsma en zijn vrouw nog wat samen in de kamer. Kinderen hadden ze nog niet De baas vroeg, hoe Boukje het op 't bezoek had gesteld

— O, heel goed, antwoordde de vrouw. 't Was er gezellig

Ze sprak over eenige kennissen Maar dan vertelde ze, hoe vrouw Feenstra haar bespot had.

— Welke leelijke manieren, en dat voor een mensch dat altijd deftig wil doen, zei boer Straatsma. Aan de poort iemand naroepen ! Ja, de Feenstra's haten ons.

— En om dat stuk land ! Hadden we 't geweten, we zouden het boer Feenstra gelaten hebben, hé Menno !

— Dat weet ik nog niet ! Feenstra denkt altijd dat zijn haan koning moet kraaien. 't Is trotsch bij hem Ieder zou voor hem moeten buigen en zijn vrouw is al even zoo verwaand. Maar Friezen buigen niet gemakkelijk. Veel honderden jaren geleden, ondervonden de Noormannen dat ook. Die Zeeroovers hadden Friesland overwonnen, maar niet het Friesche karakter En om onze vaderen toch te dwingen voor hun land te buigen, maakten ze in de kerken lage

deurtjes, die naar de Noordzijde stonden. Als de Friezen buiten gingen moesten ze buigen naar het Noorden, 't land der Noormannen. We hebben ook nog zoo'n Noormanpoortje in onze oude kerk, maar het is dicht gemetseld. De Friezen zijn vrij geworden... En boer Feenstra waant zich zeker ook een Noormanvorst.

Boukje glimlachte. Evenals veel Friezen hield haar man van lezen en snuffelen in oude boeken en almanakken. En hij haalde gaarne voorbeelden uit het verleden op.

— Veeten tusschen familie en buren zijn dom en gevaarlijk, vervolgde Straatsma. Daar is al heel veel kwaad uit voort gekomen... en in Friesland niet het minst. Wij noemen de stad Harlingen nog altijd Harns. En dat komt omdat er vroeger een state, een kasteel stond, waarop veel honderden jaren geleden zekere Douwe van Harns woonde. En die douwe was een trotsche, opgeblazen kerel, die alle edelen in de buurt de wet wilde stellen. Zoo had hij ook verboden een weg te gebruiken, bewerend dat deze alleen voor zijn gebruik was bestemd.

Sieke van Gratinga, die daar in de buurt woonde, zou toonen, dat hij zich aan zulk een verbod niet stoorde. Hij zei aan zijn zoon dat deze met een hooiwagen over den afgesloten weg moest rijden. De jongeling deed het. Douwe van Harns zag het en kwam woedend met een zwaard aangeloopen. Hij stak den armen jongen dood.

Douwe sloot zich in zijn kasteel op. Sieke van Gratinga was woedend om den dood van zijn zoon. Hij riep al zijn familieleden en vrienden op : die brachten hun knechten mee. Ze vielen het slot van Douwe aan, en drongen er binnen. Ze doodden Douwe van Harns en zijn vrouw en kinderen en verwoestten de gansche state. Dat is een wreede geschiedenis, vervolgde Menno Straatsma. En zoo hebben we er zooveel in de boeken van Friesland. Ja, veeten zijn dom en gevaarlijk. Ook zal ik den haat met Feenstra niet aanvuren. Ik ga den man uit den weg, en gij hebt wijs gedaan. Boukje, met niets te antwoordden, toen die dwaze vrouw u na riep. Maar om nu mij zelf te benadeelen voor Feenstra, dat is ver gezocht.

Zoo spraken man en vrouw nog een poosje.

II.

Jet Feenstra vertelde aan haar man, wat ze tot Boukje Straatsma gezegd had. En de dwaze boer lachte er om. Juist kwam hun zoontje, Jurjen, binnen. Jurjen was tien jaar, en een stevige gezonde knaap.

— O, vader, ik heb zoo plezierig gevaren ! vertelde hij. Klaas moest om turf met de zeilboot. En ik mocht mee...

— Welke Klaas ? vroeg boer Feenstra.

—Klaas, de knecht van Straatsma... Klaas is zoo'n grappige man... Hij doet me altijd lachen.

Feenstra keek op eens zeer kwaad.

— Jurjen, ik heb u verboden op de hoeve van Straatsma te gaan ! zei hij. En dan moogt ge ook niet in hun boot varen.

— Maar Klaas houdt zoo veel van me, vader !

— Als hij naar u roept, moet ge net doen alsof gij het niet hoort, hernam Feenstra. Wanneer ge wilt zeilen, zal onze knecht mee gaan, in onze boot. Gij hebt niets van anderen noodig. Wij zijn zelf rijk genoeg. Ge zijt de voornaamste jongen van 't dorp. De Straatsma's moeten u veel te min zijn ! Het is slecht volk, dat uw vader bedrogen heeft.

Moeder knikte toestemmend.

Jurjen zette een droevig gezicht. Niet meer met Klaas mogen spreken... O, dat viel hem hard !

— Ge kunt hier alles krijgen wat ge wilt, verzekerde zijn vader. Op school laat ge al de arme kinderen links liggen, hoort ge. Ge moet u fier houden. Wij doen voor niemand onder.

Jurjen voelde droefheid in zijn hartje. Arme of rijke kinderen, hij had daaraan nooit gedacht. Hij bezat op het dorp veel kameraadjes, want Jurjen was een vriendelijke knaap. En zou hij nu moeten vragen, wie er arm en wie er rijk was. Neen, dat begreep hij niet.

En wat later in zijn bedje, lag Jurjen stil te schreien, omdat hij voortaan juist moest doen alsof hij kwaad was op Klaas, den braven, vroolijken knecht van boer Straatsma.

Intusschen kwam er nog bezoek voor Feenstra. Een

koopman leidde een paard op de hoeve.

Het werd op stal gezet en de koopman ontving dan in huis een groote som geld. Toen hij weer heen was kwam Feenstra bij zijn vrouw en zei :

— Wel Jet, nu heeft Straatsma niet meer den besten looper van het dorp, maar ik bezit dien.

— Ja, ik zag den koopman het paard brengen. En is het waarlijk een goede koop ?

— Donderdag op de markt te Leeuwarden heb ik het paard zien draven. Fijn hoor en vlug als de wind.

— Wat zal Menno Straatsma jaloersch zijn !

— Hoe jaloerscher, hoe liever. Hij kan nu niet meer tegen me op. En in alles zal ik hem de baas worden. Ha, de kerel krijgt er nog wel spijt van, dat hij me dat stuk land ontfutselde ! Loontje komt om zijn boontje.

Jet moest nog eens mee naar den stal om het nieuw paard te bezien. Ook meiden en knechten kwamen kijken en bewonderden het prachtig dier.

Feenstra had het gekocht om sneller te kunnen rijden dan Straatsma.

III.

Men had in het dorp veel gesproken en met lof over den nieuwen draver van boer Feenstra. Maar sommigen beweerden, dat ze het paard toch niet voor dit van Straatsma zouden willen ruilen.

Als de boeren 's Zondags van de kerk kwamen reed

Feenstra het wagentje van Straatsma dikwijls voorbij O, dan lachte hij van genoegen.

Maar Straatsma zette zijn paard dan niet tot meer spoed aan. Hij wilde geen wedren houden met den dommen ruziestoker. En Boukje maande hem trouwens ook tot voorzichtigheid aan.

— 't Zal boer Feenstra nog gaan als de kikvorsch, die zoo dik en zoo groot wilde worden als een os, zei op een Zondag Klaas de knecht van Straatsma. Die kikvorsch blies zich op, meer en meer . . . en hij keek pas boven het gras uit, toen hij al door zijn geweld openklakte. Feenstra blaast zich ook op. Verbeeld u, dat hij zijn jongen verboden heeft met mij nog te spreken. En Jurjen schreide, toen hij me dat zei. Ik zag dat de knaap me ontliep en eens vroeg ik, waarom hij dat toch deed. Onder snikken vertelde hij het. En Jurjen is een braaf kereltje . . . Bah, zoo uw kind opstoken ! Ja, daarvoor moet ge een echte blaaskaak zijn . . .

't Was een herfstdag . . . Klaas, de knecht van Straatsma, had een leelijken val gedaan. Hij was in de schuur van den deel op den dorschvloer getuimeld. En hij werd bewusteloos in huis gebracht. Dadelijk moest de dokter komen. Die legde een verband. Maar er moesten heelmiddelen te Harlingen, de naburige stad gehaald worden.

Boer Straatsma zou er zelf om rijden. En nu vloog

zijn wagentje wel over den weg ! Er moest haast gemaakt worden ! 't Was voor een zieke.

Toen Straatsma met de geneesmiddelen terug reed, was hij nauwelijks uit de stad, of ook Feenstra verliet met zijn gespan Harlingen. Jurjen zat naast hem.

Ginds rijdt Straatsma, zei de boer. Nu zet hij door . . . Maar wij zullen hem eens voorbij vliegen, 'k win het gemakkelijk van hem. Mijn paard is toch het beste.

Feenstra had in de stad kennissen ontmoet en wel een glaasje te veel met hen gedronken. Hij had ze getracteerd, want hij wilde steeds gevleid worden . . . En dat doen zekere lieden gemakkelijk, als ze voor niets mogen drinken.

Feenstra was wel niet dronken maar toch erg opgewonden.

Straatsma wist niet dat Feenstra hem volgde. Men no dacht aan Klaas. Hoe eer hij thuis was, hoe spoediger hij zijn trouwen knecht kon helpen. Daarom moest hij hard loopen. En die kon het. Maar de baas hield met vaste hand de leidsels. Hij zag de bochten en vertraagde daar.

Hij bleef Feenstra voor. Deze werd daarom woedend. Hij legde de zweep over zijn paard.

— Luiaard, kunt ge vandaag uw best niet doen ? schreeuwde hij. Ge zult en moet dien ouden knol ginder inhalen. Ik wil het en wat ik wil, gebeurt.

Aan de bochten van den weg hield Feenstra het dier niet in. Hij zag die krommingen zelfs niet. Nog

driftiger werd hij toen hij merkte dat de menschen naar hem keken. Men naderde het eigen dorp. En dan zou men vertellen, dat Straatsma het van Feenstra gewonnen had ! Neen, dat nooit.

— Vooruit, lammeling ! tierde Feenstra en weer kletste hij de zweep op den rug van het arme dier Toon, dat gij uw geld waard zijt. Win het, al moest ge straks aan mijn hoeve neer vallen !

— Vader ! riep Jurjen, die zich doodsbenauwd aan den rand vast klemde.

De knaap zag het gevaar, de boer niet.

— Wat, zijt ge bang ? kreet Feenstra.

— Ja, vader

— Bang met mij ! Of moet die akelige Straatma het winnen ? Moeten de jongens op school u uitlachen misschien en zeggen dat ons paard minder is dan de knol van Wilgenzate ?

— Vader, laat me er uit ! smeekte Jurjen weenend

— Uw mond houden ! Niet blaten of ge krijgt straks klappen ! raasde Feenstra.

Angstig staarde Jurjen naar een scherpe bocht.

— Vader ! gilde hij.

Maar 't was te laat. Onder een nieuwen zweepslag sprong het paard vooruit, miste de kromming, rende van den weg in een weide, plofte neer en het wagentje sloeg om.

Kreten van menschen klonken Buren snelden toe.

Feenstra stond al overeind. Hij had wel een gat in 't hoofd maar dat scheen hem niet te deren.

— Stom beest ! schreeuwde hij tot zijn paard.

Eenige kloeke boeren hadden het al overmeesterd Anderen trokken Jurjen uit het voertuig. De arme knaap was bewusteloos.

— O, mijn kind ! kreet Feenstra. Het is toch niet dood ?

— Neen, neen maar gij hadt zijn moordenaar kunnen zijn. En wie weet, zei een vrouw.

— Jurjen, mijn Jurjen ! schreide Feenstra O hoort ge me niet ?

— Neen, hij hoort u niet, hernam de vrouw. Laat hem ergens binnen brengen

— Naar mijn hoeve we zijn er dicht bij, zei Feenstra.

Twee mannen brachten den knaap heen. Anderen zouden voor het paard zorgen.

Jet Feenstra hoorde op het voorhof roepen :

— De baas heeft een ongeluk gehad met het gerij !

Verschrikt snelde ze naar buiten. Daar stond een arbeider.Hij had aan het hek het gebeurde gezien.

Meer wist hij niet. Vlug liep de angstige moeder heen

Doch daar zag ze haar man. Die was toch op de been

— Jurjen, waar is Jurjen ? vroeg Jet schreiend.

Ze bemerkte haar kind

— O, is Jurjen dood ? kreet ze.

Men stelde haar gerust ! De jongen beefde. Het was een bezwijming door den val

Weenend schreed vrouw Feenstra naast de mannen die Jurjen droegen.

Boer Straatsma had van het ongeluk niets bemerkt Hij was Feenstra een heel eind voor geweest, want zijn paard draafde sneller. En hij wist zelfs niet dat de dwaze ruziestoker hem volgde.

Op Wilgenzate gaf Straatsma het gerij aan den tweeden knecht over. Haastig bracht hij de heelmiddelen in huis. 't Trof goed. Juist was de dokter op de boerderij teruggekeerd en hij kon Klaas dus dadelijk helpen. Hij mocht den baas en de bazin gerust stellen Klaas was trouwens al bij kennis, en beweerde zelf dat zijn ijzeren bol wel tegen een duw kon. Hij suisde nu nog wat, doch morgen was dat over. De dokter raadde hem echter aan goed te rusten...

Plots werd de geneesheer geroepen. Hij trad met Straatsma mee buiten.

Daar stond een buurman.

— Of de dokter eens dadelijk naar Feenstra wil de komen ! De baas en de jongen hadden een ongeluk gehad met het gerij...

—Met het gerij... vroeg Straatsma.

— Natuurlijk... En het is niet te verwonderen ! Als gij beiden om ter snelst reedt ! hernam de buurman...

— Heb ik om ter snelst met Feenstra gereden ? vroeg Straatsma verbaasd.

— Gij kwaamt toch ook van Harlingen ?

— Ja, waar ik geneesmiddelen had gehaald voor

mijn knecht. En ik zette aan om gauw thuis te zijn. En was Feenstra achter mij ?

— Ja... Hij wilde u inhalen, maar aan de bocht dicht bij zijn huis, stortten paard en wagen in de weide. Feenstra heeft niet veel, doch de kleine Jurjen is bewusteloos.

— Dat moest er eens van komen, met dien dwazen kerel. Ik zal eens gauw gaan zien, zei de dokter.

Straatsma vertelde het nieuws van Boukje.

— Had ik geweten dat hij achter me was, ik zou hem doorgelaten hebben, verzekerde hij.

— Arme Jurjen... O, dat het toch niet erg mocht zijn !

En dat meende Boukje uit den grond van haar hart...

Men had Jurjen in de bedstede (1) gelegd van de woonkamer. Moeder zat er naast. Ze had het bloedend been verbonden. Ze hield nu Jurjen's hand vast en weenend sprak ze allerlei zoete woorden.

Maar Jurjen antwoordde niet.

De boer liep heen en weer, om te zien of de dokter nog niet kwam... De woorden van den buurman gonsden hem door het hoofd : « Ge hadt de moordenaar van uw kind kunnen zijn ! » En als het nu toch

---

(1) Een bedstede is in den muur gebouwd, en lijkt wel op een ingemaakte kas. Er zijn deurtjes aan. Daar het ginder heel koud kan zijn, heeft men ook bedsteden in de woonkamer of keuken, waar men stookt.

eens waar moest worden ! Als zijn jongen eens stierf.

Daar kwam de dokter. Hij knikte goeden dag tot Feenstra en ging in huis.

— O, dokter, red mijn kind ! smeekte de moeder.

De geneesheer onderzocht den knaap.

— Is het erg, dokter ? vroeg Jet.

— Ik denk het wel. Maar met Gods hulp zal ik mijn best doen. De wonde aan het been zal weinig te beduiden hebben. Het hoofd is een andere kwestie. Het kon wel een hersenschudding worden.

— O, dokter !

En vrouw Feenstra smoorde haar snikken in een zakdoek.

— We moeten dadelijk geneesmiddelen hebben, dezelfde die Straatsma, van middag uit Harlingen gehaald heeft, hernam de geneesheer. Ga naar Straatsma, en vraag er de helft van, zoo wendde hij zich tot den vader.

— Naar Straatsma... maar die zal ze mij niet willen geven, stamelde Feenstra.

— Niet willen ? ... Dan kent gij hem en zijn vrouw niet. En neen, ik weet wel dat gij hen niet kent zooals ze waarlijk zijn. Feenstra talm niet... Het leven van uw kind staat op 't spel...

— Ik zal gaan ! riep Jet uit, en reeds snelde ze heen.

Ze dacht niet aan de ruzie, niet aan de veete. Ze had nu maar een bekommernis : haar Jurjen.

Ze kwam op Wilgenzate. Boukje zag haar op het voorhof en ging haar haastig tegemoet.

— Buurvrouw, hoe is het met Jurjen ? vroeg ze.

— O, zeer ernstig... En de dokter vraagt, of ik de helft van de geneesmiddelen mag hebben die uw man uit Harlingen heeft gehaald.

Straatsma was ook aan de deur verschenen en hoorde dit verzoek.

— Wel zeker, kunt ge die krijgen, sprak hij. Kom binnen, vrouw Feenstra. En ik zal terug keeren naar de stad om nieuwen voorraad.

— O, wat zijt gij goed ! En wij... snikte Jet.

— Toe, toe, daaraan denken we nu niet, zei Boukje. God geneze uw kind !

Jet snelde met de geneesmiddelen naar huis. En de dokter verzorgde den knaap, die daar zoo stil in de bedstede lag.

Wat later hield Straatsma voor de hoeve stil. Hij riep een knecht.

— Ik rijd naar Harlingen, zei hij. Vraag binnen eens, of er nog wat anders uit de stad noodig is.

De dokter trad zelf buiten.

— Ja, ik zou ook ijs moeten hebben, sprak hij. En dan ware het heel goed kondt gij dokter Douwma meebrengen voor een consult. Ge weet, waar hij woont ?

— Zeker !

Straatsma beloofde de opdracht te vervullen en vertrok. Feenstra durfde zich niet te vertoonen... In zijn

hart had hij er nog een hekel aan dat juist Straatsma die boodschappen voor hem deed, maar daarvan durfde hij geen woord zeggen.

Welk een druk was er over de hoeve gekomen ! Straatsma reed weer snel, maar toch voorzichtig. En het was goed voor Jurjen dat het paard heel vlug kon draven. Zoo duurde het niet lang of dokter Douwma uit Harlingen bevond zich eveneens op de hoeve. De twee geneesheeren onderzochten nu Jurjen. De kamer werd donker gemaakt. De heer Douwna ontstak een licht. Hij keek in de oogen van den knaap.

Wat was dat allemaal akelig voor de ouders ! En wat zou straks de uitspraak zijn ! Het onderzoek duurde een heelen tijd.

Eindelijk zei Douwna, hoe hij veel hoop had, dat het geen hersenschudding zou zijn. Volle zekerheid kon hij niet geven. Morgen kwam hij terug. En de ouders moesten stipt de voorschriften volgen.

Zoo bleven vader en moeder alleen bij den zieke.

Men had aan Steenstra gezegd, dat zijn paard een poot had gebroken en men het dier ter plaatse moest afmaken. Het was alleen maar goed meer voor den slachter in de stad. De boer droeg de zorg daarvoor aan zijn knecht over. Hij keek ook niet naar het gebroken wagentje, dat men naar de hoeve bracht.

Hij zat bij Jurjen . . En zijn hart neep samen van angst . . O, hij had den jongen zoo lief ! En hij kon zijn moordenaar zijn ! Jurjen had gesmeekt om uit het wagentje te stappen, hij had geweend en de vader

dreigde hem te slaan. Dat waren zijn laatste woorden geweest tot zijn kind. Aan zijn hoogmoed en zijn haat voor Straatsma offerde hij zijn zoontje op !

Dat alles ging nu den boer door het hoofd. En soms kromde hij zich van wroeging.

Maar vrouw Feenstra had ook groote schuld. Ze had altijd den nijd van haar man opgestookt.

De lange, nare nacht begon . . Jurjen lag al maar door stil . . Soms kreunde hij even als moeder het ijs ververschte of het kussen wat beschikte. Maar hij kende zijn ouders niet . .

Jet bad veel in dien nacht. Ze had het in langen tijd niet meer gedaan, maar de nood leerde het haar.

Eindelijk werd het morgen. Al vroeg was de dorpsdokter daar. En met welk een spanning wachtten Feenstra en zijn vrouw het onderzoek af.

— Nog geen verandering, zei de geneesheer. Niet erger, maar ook niet beter, Geduld menschen. En hoop op God.

In den voormiddag kwam dokter Douwma. Weer werd de kamer donker gemaakt. En de dokters deden nog meer akelige maar noodige dingen. Ze tapten Jurjen ruggemergwater af en dit moest te Leeuwarden onderzocht worden.

Nog moesten de ouders een langen en een somberen nacht doormaken.

En steeds lag Jurjen doodstil. Hij ademde zacht

en het was of hij sliep. Maar geen woordje kwam er uit.

Soms liep Feenstra naar buiten, en dan stond hij te schreien in de schuur of in den stal.

Maar den derden dag gaven de dokters meer hoop. Alle gevaar was nog niet geweken, doch ze zagen teekenen van beterschap.

Dien namiddag kwam Klaas, de knecht van Straatsma op de hoeve. Hij was beter ; hij had het wel gezegd, dat zijn hoofd tegen een duw kon.

Klaas wilde nu Jurjen eens zien. Hij had altijd zoo veel van den jongen gehouden.

Jet liet hem binnen, maar Feenstra liep beschaamd heen. Ontroerd stond de knecht bij het bed.

— Jurjen, zei hij zacht.

— Klaas prevelde de zieke en hij opende de oogen en glimlachte.

— O, Goddank, hij kent u, sprak de moeder verheugd, en ze boog zich over haar kind.

— Moeder, zei de jongen ... en hij nam haar hand. O, mijn hoofd is zoo raar, vervolgde hij.

— Maar dat wordt wel beter. En dan gaan we weer zeilen, hernam Klaas, die de tranen in de oogen had.

Doch veel mocht er niet gesproken worden.

Dat begreep Klaas wel.

— Vrouw Feenstra, ik wil ook gaarne eens een nacht waken, zei hij.

— O, ik dank u voor uw vriendelijkheid, antwoordde Jet. Nu herleef ik toch wat.

Klaas ging heen. En de vrouw vertelde aan haar man, hoe Jurjen den knecht en haar herkend had. Nu sliep de zieke weer. En Feenstra vond het vervelend, dat het juist een van Straatma's hoeve was geweest, tot wien Jurjen het eerst sprak.

Nog een week leefde men in hoop en vrees. Toen trad de bepaalde genezing in. Jurjen herinnerde zich den rit van Harlingen, maar sprak er 't liefst niet over. Aan het eind van de tweede week mocht hij voor 't eerst eens buiten in het herfstzonnetje.

Feenstra was weer harder geworden. Hij wist dat men in het dorp zeer streng over zijn gedrag had gesproken en dit verbitterde.

Op een avond zei Jet :

— We moeten nu toch maar eens naar Straatsma gaan en hem bedanken voor hun hulp ...

— Ik denk er niet aan, antwoordde Feenstra. Hij weet wel, waarom hij zoo haastig naar Harlingen reed. Hij had ook schuld aan 't ongeluk ... Hij daagde me uit. Ik naar Straatsma gaan ... Ik denk er niet aan ... En spreek er mij niet meer over.

Maar de Straatma's kwamen zelf om de ouders geluk te wenschen met de genezing van Jurjen. Jet ontving hen vriendelijk, doch Feenstra liep door de achterdeur weg en deed net of hij niet thuis was. Maar hij verbood Jurjen niet meer om met Klaas mee te gaan ...

IV.

Feenstra stond aan het veer bij de vaart. Er zat storm in de lucht. En dan was men hier zoo dicht bij zee altijd bezorgd voor de dijken. Ginds aan den overkant was het veiliger ; daar lag een hoogte of een terp, zooals men in Friesland zegt.

— Buurman, kwaad weer op handen ! klonk het achter den boer.

't Was Straatsma, die ook eens kwam kijken.

— Ja, gromde Feenstra. doch hij verwijderde zich.

— Nog altijd dezelfde verwaande dwaas. En zulk een les gehad ! dacht Menno Straatsma.

Feenstra had in het dorp rondgedstrooid, dat Straatsma hem bij dien wedren uitdaagde. Maar ieder wist nu waarom de boer van Wilgenzate dien middag zoo snel reed en te Harlingen had men gehoord, dat Feenstra toen menig borreltje had gedronken.

Ieder keurde Feenstra af en dit verbitterde den trotschaard nog meer.

Ja, 't werd wild weer, dien avond. En in den nacht klonk het op den dorpstoren de alarmklok. Ook schoot men met een kanon. Dat waren de teekenen, dat er gevaar dreigde aan den zeedijk.

Wanneer de zee hoog stond, als nu, lag het land lager dan het water. Dit moest tegengehouden worden door een muur van aarde en steen gebouwd, een dijk

En thans kon de stormende zee een gat in dien dijk slaan. Moet dit gebeuren, dan stroomde het water over het land, en zou het groote verwoestingen aanrichten.

De opzichter had dus blijkbaar een zwakke plaats ondekt en liet daarom alarmseinen geven. Er moest hulp komen.

Friesland heeft in den loop der tijden vreeselijk door overstroomingen geleden. Tal van steden en dorpen zijn in den vloed vergaan.

Boer Straatsma hoorde ook het klokgelui en de kanonschoten.

— Gevaar aan den dijk zei hij tot Boukje.

— Ja... God helpe ons !

— Ik zal vlug de knechten wekken.

Maar Klaas, die reeds te bed was gegaan, stond al op den trap. Een andere knecht, die dicht bij de hoeve woonde, verscheen toen Straatsma en Klaas haastig ledige graanzakken en gereedschap op een kar laadden. Op den weg hoorde men stemmen. De helpers snelden dus toe.

Straatsma en zijn knechten spanden een paard in en reden zoo vlug mogelijk naar den dijk. Waar de zwakke plaats lag. brandde een vuur. Ieder wist dus, op welke plek hij zijn moest. Velen hadden zakken meegebracht. De opzichter gaf zijn bevelen.

En baas of knecht, ieder werkte om het hardst Men vulde de zakken met aarde en sleepte die naar het bedreigde om den dijk te versterken

— O, noodweer was het ! De zee huilde en raasde en woedend beukten de golven den aarden muur. Ze hadden aan de buitenzijde reeds een stuk van de glooïing weggeslagen.

Ook Feenstra was daar met zijn volk. Zijn hoeve werd het eerst bedreigd. De boer stond veel angst uit

Wie zou het winnen, de zee of de mensch ?

Wat zwoegde men in den guren stormwind. En de opzichter maande nog tot meer spoed aan.

— Mannen, de buitenzijde schuift meer en meer weg ! waarschuwde hij. Dat aan den binnenkant de borstwering sterk zij !

Maar het was of het orkaan nog feller werd. Eens klaps sloegen de golven ver over den dijk heen. De menschen werden door het water als overgoten.

— Redt u ! schreeuwde de opzichter.

Al de arbeid had tot niets gediend. De nieuwe muur zakte neer... De zee overwon

Redt u ! Ja, men moest aan eigen behoud denken De vloed stroomde naar binnen en in enkele oogenblikken zou de nog smalle opening een wijde bres zijn. Wie hier bleef moest verdrinken !

Straatsma zette zijn paard aan. Anderen deden het zelfde. De karren botsten over den weg

Het water volgde.

Straatsma kwam met zijn knechten behouden op zijn hoeve aan

— De dijk is door, zei hij tot zijn vrouw.

— De dijk door ! herhaalde Boukje verschrikt.

— Voor ons is er nog geen groot gevaar, hernam de boer. Wij worden door een binnendijk beschermd Maar Feenstra krijgt het water op de hoeve Die woont in den eersten polder

— O, Menno, ga die menschen dan helpen ! smeekte Boukje. Zeg hun, dat ze alles maar hier brengen.

— Ja ik zal het doen

— Ik loop mee, sprak Klaas.

— Ik ook, zei de andere knecht.

Tegen den wind in trokken ze zoo vlug mogelijk naar de hofstede van Feenstra.

Reeds vloeide het water over den weg en het schuimde in de grachten.

Feenstra en zijn volk waren bezig paarden en vee bijeen te drijven.

— We komen u helpen ! schreeuwde Straatsma boven het gehuil van den storm.

— O, ja doet dat Ik weet geen raad ! kreet Feenstra half schreiend.

Zijn vrouw had 't een en 't ander ingepakt en trad buiten met Jurjen.

— Ga, naar ons ! zei Straatsma. Boukje verwacht u.

— O, mag ik ? vroeg Jet weenend.

— Maar natuurlijk Wij volgen met de beesten

't Werd hoog tijd. Overal plaste men nu door het water. En dit steeg voortdurend.

Het vee werd al voort gejaagd. Men heesch van

kens en schapen op een wagen. Deze vertrok ook Een ander voertuig werd geladen met voeder, dat in de schuur op den grond lag. Men redde nog wat men kon. Feenstra scheen het hoofd verloren te hebben. En het was Straatsma, die alles bestuurde, kalm, maar vastberaden en met goed voordeel

— Nu moeten we vertrekken, riep hij.

Het water reikte reeds tot over de enkels Een nieuwe dijkbreuk en het kon in enkele oogenblikken heel snel rijzen.

— O, ik laat nog zoo veel achter ! schreide Feenstra

— Buurman, 't is nu om uw leven te doen, vermaande Straatsma. Langer talmen moogt ge niet.

Men reed met de wagens heen Ja, 't was meer dan tijd, want zwaarder golven gudsten met hevig geraas aan.

Boukje had Jet en Jurjen reeds met liefde ontvangen. Dan kwam het vee en werd binnen een omheining gedreven. Vervolgens reden de wagens aan. Ze bleven voorloopig op het voorhof.

Want nu moest men afwachten, of de binnendijk zou houden. Wankelde deze, dan diende ook Straatsma te vluchten, weer achter een anderen dijk. Deze dijken liepen zeer grillig. Daardoor was het dorp zelf beschermd, al lag het vrij dicht tegen de zee.

Straatsma nam alle voorzorgen en bracht zijn vee ook op 't hof. Werd de nood grooter, dan kon hij snel heen trekken.

In den overstroomden polder stonden nog twee hoeven. Ook daar was door dorpsgenooten hulp geboden.

Welk een bange nacht bracht men door ! Gedurig liep men naar den binnendijk, die insgelijks fel werd bestookt. Maar hij hield stand.

Tegen den morgen bedaarde het weer. De wind ging dan zelfs liggen. Het gevaar was voorbij.

Een flauw zonnetje brak door. O, het bescheen een treurig tooneel. Op Feenstra's hoeve reikte het water tot halverwege de muren. De boer en Straatsma roeiden er heen met een bootje.

Gelukkig was het vee gered. Maar veel graan, vlas en hooi was bedorven. Ook aan de meubelen zou er veel waterschade zijn.

— 't Had erger kunnen wezen ! sprak Feenstra.

— Ja... 't water zal vlug zakken. En ge zult vergoeding krijgen...

— Ware mijn vee verdronken, ik zou nu een arm mensch zijn, hernam Feenstra. O, gij hebt mij door uw kloeke hulp daarvoor behoed.

De eens zoo harde en jaloersche man greep Straatsma bij de hand.

— Ik, die u haatte, die zoo leelijk deed ! bekende hij. En gij, die kwaad met goed vergeldet. O, Menno Straatsma laat mij uw vriend zijn.

— Gaarne, zei Straatsma ontroerd.

En daar in dat bootje, op het overstroomde land

sloten de twee boeren een verbond.

Dien dag nog herstelde men voorloopig den dijk Het water zakte en werd geheel weggepompt door molens. Feenstra, die met Jet en Jurjen eenige weken bij Straatsma woonde, kreeg vergoeding. Toch had hij heel wat verloren. Maar ook won hij een schat : een gelouterd, menschlievender karakter en trouwe in de Straatsma's

En Jurjen was nu dikwijls op Wilgenzate.

EINDE